

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 maja 2019 roku wydanym w sprawie z powództwa T. B. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5.036,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 7 stycznia 2019 roku oraz kwotę 2.069 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

(wyrok k. 100, uzasadnienie k. 101-104)

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 361 k.c. w zw. z art. 822 k.c. w związku z art. 805 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że:

- kosztami koniecznymi i ekonomicznie uzasadnionymi były koszty najmu pojazdu zastępczego w okresie 49 dni, podczas gdy w sprawie brak było dowodów na uznanie, że czas 49 dni był uzasadniony zakupem nowego pojazdu, a gdyby poszkodowany zastosował się do zasady minimalizacji szkody wystarczającym byłby czas 21 dni;

- kosztami koniecznymi i ekonomicznie uzasadnionymi były koszty najmu pojazdu zastępczego obliczone według stawki stosowanej przez powoda w wysokości 144,34 zł netto za dobę, podczas gdy poszkodowany miał realną możliwość skorzystania z najmu pojazdu zastępczego za stawkę niższą;

- koszty wskazane w fakturze, przekraczające koszt najmu wynikający z propozycji pozwanego, mieszczą się w adekwatnym związku przyczynowym ze szkoda i poniesienia ich było celowe i ekonomicznie uzasadnione;

2. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 354 § 2 k.c. w zw. z art. 362 k.c. i art. 826 § 1 i § 3 k.c. poprzez jego niezastosowanie i pominięcie spoczywającego na poszkodowanym obowiązku zapobiegania szkodzie i zmniejszenie jej rozmiarów, który w niniejszej sprawie zostałby zrealizowany poprzez:

- korzystanie z najmu przez 21 dni, a także pominięcie przez Sąd faktu, że poszkodowany swoim świadomym zachowaniem doprowadził do zwiększenia się rozmiarów szkody, co zgodnie z ww. przepisami nie mieści się w zakresie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń;

- zawarcie umowy najmu za stawkę niższą niż zastosowana przez powodowa, a także pominięcie przez Sąd faktu, że poszkodowany swoim świadomym zachowaniem doprowadził do zwiększenia rozmiarów szkody, co zgodnie z ww. przepisami nie mieści się w zakresie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń;

3. naruszenie prawa procesowego, to jest art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powód udowodnił, iż kosztami koniecznymi i ekonomicznie uzasadnionymi były koszty najmu pojazdu w okresie 49 dni za stawkę 146,34 zł, podczas gdy uzasadniony naprawą czas najmu trwał 21 dni, a pozwana skutecznie złożyła poszkodowanemu propozycje najmu pojazdu zastępczego za stawkę 125 zł brutto za dobę;

4. naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie, to jest art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez sprzeczność ustaleń faktycznych z zebrany materiał dowodowy i całkowicie dowolną oceną dowodów polegającą na przyjęciu, że:

- powód udowodnił, że kosztami koniecznymi i ekonomicznie uzasadnionymi były koszty najmu pojazdu zastępczego w okresie 49 dni;

- powód udowodnił celowość poniesienia kosztów najmu liczonych według stawki 146,34 zł netto za dobę.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu za pierwszą i drugą instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(apelacja k. 110-113)

W odpowiedzi na apelację pozwanej, powód wniósł o oddalenie apelacji jako bezzasadnej oraz zasądzenie od pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

(odpowiedź na apelację k. 124-131)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja pozwanego jest w części zasadna.

Pozwany w zarzutach apelacji podważał zarówno uznany przez Sąd Rejonowy za uzasadniony okres najmu pojazdu zastępczego przez 49 dni, jak i przyjętą stawkę tego najmu w wysokości 146,34 zł.

Bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. kwestionujący dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę dowodów przedłożonych przez powoda na okoliczność uzasadnionego okresu najmu pojazdu zastępczego przez 49 dni.

Pozwana wskazując, że zasadnym jest okres 21 dni najmu pojazdu zastępczego, obejmujący 7 dni od zgłoszenia szkody do oględzin pojazdu i informacji o rozliczeniu szkody jako całkowitej oraz dalszych 14 dni na zagospodarowanie pozostałości i nabycie nowego pojazdu, nie zdołała w apelacji wykazać, że poszkodowany był w stanie zakupić pojazd w miejsce uszkodzonego wcześniej, to jest przed wypłatą odszkodowania. Sam zaś fakt poinformowania poszkodowanego o tym, że szkoda będzie rozliczona jako całkowita, w oczywisty sposób nie prowadzi do uzyskania przez poszkodowanego finansowych możliwości ewentualnego nabycia innego pojazdu. To następuje dopiero po wypłacie odszkodowania.

Pozwany, kwestionując okres najmu ponad uznany okres 21 dni, w ramach ciężącego na nim obowiązku dowodowego (art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c.) winien wykazać, że poszkodowany dysponował w tym okresie innymi pojazdami i że pojazd uszkodzony, a więc i pojazd zastępczy nie był mu niezbędny. Tymczasem pozwany nie wykazał żadnej inicjatywy dowodowej odnośnie udostępnienia przez powoda listy pojazdów w firmie poszkodowanego, czy złożenia ksiąg tego przedsiębiorstwa, czy też informacji z ewidencji pojazdów prowadzonej przez organy samorządowe. Sąd Rejonowy w tych okolicznościach zasadnie uznał za udowodniony czas najmu na podstawie dokumentów przedłożonych przez powoda (umowa najmu k. 16 i k. 17) oraz zeznań świadka M. Ś. (k. 97v-98). Jeśli pozwana wykazane w ten sposób okoliczności kwestionowała, winna była dowodzić okoliczności przeciwne, czemu nie podołała.

Bez znaczenia przy tym dla rozstrzygnięcia uzasadnionego okresu najmu pojazdu zastępczego pozostaje, czy poszkodowany kupił potem inny pojazd lub czy naprawiał pojazd uszkodzony, gdyż powód wykazał, że w tym okresie pojazd zastępczy był poszkodowanemu potrzebny, co udowodniono właśnie zeznaniami świadka.

Jeśli idzie o obowiązek minimalizacji szkody (art. 354 § 2 k.c.), to poszkodowany może go dochować przy poszukiwaniu najmu za stawki nieprzekraczające stawek rynkowych (o czym niżej), jednak co do długości trwania najmu w sytuacji szkody całkowitej ostateczny koszt najmu zazwyczaj uzależniony jest wyłącznie od dnia uzyskania środków na zakup nowego pojazdu, a więc od okoliczności leżących po stronie pozwanej. Trafne było zatem stanowisko Sądu Rejonowego, że w niniejszej sprawie cały 49-dniowy okres najmu pojazdu zastępczego obejmujący wypłatę odszkodowania w dniu 26 października 2018 roku oraz kolejne 7 dni na zagospodarowanie odszkodowania, a więc do końca faktycznego najmu pojazdu zastępczego, pozostaje w normalnym związku przyczynowym ze zdarzeniem (kolizją), w którym poszkodowany utracił możliwość korzystania z własnego pojazdu (art. 361 k.c.). Nie doszło więc do naruszenia wskazywanych przez pozwanego norm prawa materialnego w tym zakresie.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy przyjął ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy w sprawie za własne, zastrzegając jednak odmienną niż poczyniona przez Sąd Rejonowy ocenę okoliczności złożenia przez pozwaną propozycji najmu pojazdu zastępczego, jako istotną dla ustalenia celowej i uzasadnionej ekonomicznie stawki najmu, co w tym zakresie czyni częściowo trafnym zarzut apelacji naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Pozwany wykazał bowiem, że w trakcie mailowej korespondencji z upoważnionym w tym zakresie powodem, przekazał informacje dotyczące możliwości zorganizowania najmu pojazdu zastępczego w zakresie umożliwiającym poszkodowanemu podjęcie decyzji o najmie pojazdu od podmiotów współpracujących w tym zakresie z pozwaną. Z załączonych przez powoda wiadomości mailowych wynika bowiem, że pozwany złożył w dniu szkody 11 września 2018 roku propozycję zorganizowania najmu pojazdu zastępczego, którą powód za pomocą przesłanych jej pytań chciał uszczegółowić (k. 20-25). Z korespondencji tej wynika, że pozwany zaproponował poszkodowanemu bezgotówkowy najem pojazdu zastępczego i podał sposób kontaktu w celu jego realizacji, wskazał podmioty w tym zakresie z nim współpracujące oraz zastrzeżone do weryfikacji stawki najmu w przypadku skorzystania z auta zastępczego poza jego propozycją, deklarując pokrycie stawki najmu pojazdu w wysokości 125 zł brutto oraz informację, że okres najmu zostanie określony na podstawie kosztorysu oględzin, jak też odniósł się do skutków zawartej pomiędzy powodem a poszkodowanym w dniu 11 września 2018 roku cesji w przypadku jednoczesnego najmu pojazdu zastępczego w ramach jego propozycji i poza nią.

Prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego dawała podstawy do ustalenia, że wbrew twierdzeniom powoda, pozwany złożył poszkodowanemu propozycję najmu pojazdu zastępczego na tyle uszczegółowioną, że wystarczającą dla podjęcia przez niego działań w celu wynajęcia pojazdu za proponowaną, niższą stawkę.

W świetle bowiem uchwał Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2017 r. III CZP 20/17 (III CZP 20/17) oraz z dnia 17 listopada 2011 r. (III CZP 5/11), pierwszym i koniecznym warunkiem rozważania zasadności kosztów poniesionych ponad te wskazywane przez ubezpieczyciela, jest złożenie propozycji najmu pojazdu zastępczego dla poszkodowanego przez ubezpieczyciela. Przy czym, jeżeli istotne warunki wynajmu proponowanego przez ubezpieczyciela (we współpracy z przedsiębiorcą wynajmującym pojazdy) czynią zadość potrzebie ochrony uzasadnionych potrzeb poszkodowanego, nie ma podstaw, by obciążać osoby zobowiązane do naprawienia szkody wyższymi kosztami związanymi ze skorzystaniem przez poszkodowanego z droższej oferty.

W świetle powyższego przyjmując zatem należało, że pomimo uzyskania odpowiedzi na pytania dotyczące warunków złożonej przez pozwanego propozycji najmu pojazdu zastępczego w zakresie wystarczającym do podjęcia decyzji, poszkodowany nie zdecydował się na skorzystanie z tej propozycji.

Jednocześnie z materiału dowodowego nie wynika, dlaczego poszkodowany pomimo przedstawienia mu propozycji zorganizowania najmu pojazdu zastępczego w stawce do 102 zł netto zł (125 zł brutto) za dobę nie podjął współpracy z pozwaną w tym zakresie. W istocie zresztą, jak słusznie zauważył ubezpieczyciel, rozmowy w sprawie najmu prowadził powód wynajmujący pojazd poszkodowanemu, więc trudno było oczekiwać, aby skorzystał on z oferty pozwanego, a nie swojej własnej i pozbawił się zarobku.

Nieznane pozostają więc przyczyny, dla których dla poszkodowanego najem pojazdu od powoda był celowo i ekonomicznie uzasadniony, a propozycja przedstawiona przez pozwanego jako ubezpieczyciela, była mniej korzystna niż propozycja powoda. W konsekwencji uznać należało, że poszkodowany był związany, w zakresie odpowiedzialności pozwanego, złożoną mu propozycją.

Skoro pozwany zaproponował podstawienie auta zastępczego za pośrednictwem współpracującej firmy za określoną stawkę to należało przyjąć, że miał taką możliwość – zresztą przedłożył na tę okoliczność inne dokumenty (przywołane w apelacji k. 111v.). Pozwany nie miał jednocześnie obowiązku wykazywać (jak sugeruje powód – pismo k.132-133), że rzeczywiście był w stanie zagwarantować poszkodowanemu najem pojazdu zastępczego za stawkę 102 zł netto za

dobę, skoro wyraził gotowość zorganizowania najmu pojazdu na tych właśnie warunkach, a poszkodowany bez zdania racji, nie podjął z pozwanym żadnej współpracy w tej kwestii.

W tych okolicznościach, nie budzi wątpliwości Sądu II instancji, że zastrzeżona w propozycji stawka 102 zł netto najmu pojazdu zastępczego winna zostać uwzględniona w okresie najmu pojazdu u powoda obejmującego 21 dni uznane przez pozwanego w decyzji o odszkodowaniu.

W tym czasie doszło ze strony poszkodowanego do braku współpracy z pozwanym (art. 354 § 2 k.c.), co czyni zasadnymi zarzuty naruszenia prawa materialnego w tym zakresie i uwzględnienie za okres 21 dni zastrzeżonej przez pozwanego stawki 102 zł netto - była to bowiem stawka, po jakiej pozwany był zdolny zorganizować najem.

Z kolei wydatki poniesione na najem pojazdu zastępczego ponad okres uznawany przez pozwanego, a przyjęty przez Sąd I instancji jako uzasadniony w wymiarze kolejnych 28 dni, powinny uwzględniać stawkę stosowaną przez powoda w wysokości 146,34 zł netto, skoro pozwany odmówił w tym okresie organizacji pojazdu zastępczego, a pojazd zastępczy był najmowany za wskazaną stawkę.

W myśl zasady pełnej kompensaty szkody (art. 361 § 2 k.c.) wydatki poniesione na najem pojazdu zastępczego ponad okres uznawany przez pozwanego, a przyjęty przez Sąd I instancji jako uzasadniony w wymiarze kolejnych 28 dni, powinny podlegać refundacji w granicach odpowiedzialności ubezpieczyciela szkody (art. 822 § 1 k.c.) z uwzględnieniem dobowej stawki wykazanej przez powoda. Były to bowiem wydatki pozwalające na wyeliminowanie negatywnych dla poszkodowanego następstw kolizji, a więc celowe i ekonomicznie uzasadnione. W konsekwencji zarzuty naruszenia prawa materialnego wskazane w apelacji należało uznać w tym zakresie za bezzasadne.

Konkludując należy przyjąć, że dla wyrównania uszczerbku majątkowego powoda, jako cesjonariusza z tytułu szkody OC, za którą odpowiedzialność ponosi pozwany, należy zwrot kosztów netto (powód ma możliwość odliczenia podatku VAT) poniesionych na najem pojazdu zastępczego przy uwzględnieniu: niekwestionowanego przez pozwanego okresu najmu 21 dni ze stawką 102 zł netto (co daje wypłaconą w postępowaniu likwidacyjnym kwotę 2.134,15 zł) oraz uznanego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym dodatkowo okresu najmu w wymiarze 28 dni i przyjętej jako uzasadnionej w tym okresie stawki powoda w wysokości 146,34 zł netto, co stanowi pozostałą do zasądzenia kwotę 4.097,52 zł.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w zakresie obniżając zasądzone odszkodowanie z kwoty 5.036,51 zł do kwoty 4.097,52 zł i oddalił powództwo co do pozostałej dochodzonej pozwem kwoty 938,99 zł wraz z odsetkami od tej kwoty.

W konsekwencji zmiany rozstrzygnięcia obniżeniu uległa też kwota kosztów procesu, ustalona na podstawie art. 100 k.p.c. poprzez stosunkowe jej rozdzielenie. Powód wygrał sprawę w 81,30%. Łączne koszty procesu poniesione przez strony wyniosły 3.886 zł, z czego: powód poniósł 2.069 zł (opłata sądowa od pozwu – 252 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – 1.800 zł), a pozwany 1.817 zł (opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – 1.800 zł). Pozwany przegrał sprawę w części odpowiadającej 81,30%, więc winien ponieść koszty w wysokości 3.159,32 zł (81,30% z kwoty 3.886 zł), w związku z czym należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 1.342,32 zł, jako różnicę pomiędzy należnymi a poniesionymi kosztami (3.159,32 zł – 1.817 zł).

Na zasadzie art. 385 k.p.c. w nieuwzględnionej części apelacja pozwanego została oddalona.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Apelujący wygrał apelację w 18,60% wartości zaskarżenia. Łączne koszty postępowania apelacyjnego poniesione przez strony wyniosły 2.052 zł, z czego pozwany poniósł 1.152 zł (252 zł – opłata od apelacji, 900 zł - wynagrodzenie pełnomocnika), a powód - 900 zł (wynagrodzenie pełnomocnika). W związku z powyższym należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę 518,33 zł tytułem różnicy pomiędzy należnymi a poniesionymi kosztami (1.670,33 zł – 1.152 zł).

Iwona Godlewska Jolanta Jachowicz Tomasz Bajer